

ממדרן רבינו הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

פרשת ויחי תשפ"ד

• תורת חמד | מענייני הפרשה •

שים נא ידך תחת ירכי ועשית עמדי חסד ואמת אל נא תקברני במצרים (בראשית מז, כט). והקשה הפרי יצחק (ח"ב סימן ל) הרי יעקב נולד מהול וכדאיתא באבות דר"נ (פ"ב ה"ה), וא"כ מדוע הניח ידו תחת ירכי הרי אינו חפץ של מצוה. ובני הגאון רבי אברהם יעקב שליט"א יישב (בספרו אבני חפץ, עמוד עח) לפמ"ש בשו"ת מהר"ח אור זרוע (סימן קפג) שכל רגע ורגע שהוא מהול מקיים מצוה, והוכיח כן מדוד המלך ששמח בבית המרחץ כשנוצר שיש עליו מצות מילה (מנחות דף מג ע"ב), ומוכח דכל רגע מקיים מצות מילה משום שיש מצוה שיהיה מהול, וראה בבית הלוי (ח"ב סימן מז) שהאר"ך ג"כ שיש במילה ב' מצוות, מצוות מעשה המילה ומצוה שיהיה מהול. ולכן אע"פ שיעקב נולד מהול ולא קיים את מצות מעשה המילה, אבל הוא קיים כל רגע את המצוה שהוא מהול, ולכן מילתו היתה חפצא של מצוה. ויש להוסיף ולבאר באופן אחר, דעצם הדבר שנוולד מהול יש בו חשיבות, שלא יהיה ערל אפילו רגע אחד כי מאוסה היא הערלה, ומרגע הוולדו לא עיב את קרבן הפסח ואכילת תרומה, וגם למ"ד (שבת דף קלה ע"א) שצריך להטיף דם ברית לנוולד מהול, זהו משום חשש ערלה כבושה, אבל ביעקב אבינו שהתורה העידה עליו שנוולד מהול וזהו כדי לשבח מעלתו, מסתבר שלא היה בו שום צד ערלה, וא"כ כשם שהשבועה בנקיטת חפץ של מצוה היא מעלה, הכ"נ הנוולד מהול יש בו מעלה שהרי התורה משבחת אותו ע"כ, והיה כמו אדם הראשון לפני החטא שהיה חפץ של מצוה לקיום פריה ורביה.

אנא שא נא פשע אחיך וחטאתם כי רעה גמולך, ועתה שא נא לפשע עבדי אלוקי אביך (שם נ, טו). הנה מכאן יש להעיר על מה שכתב בשו"ת רש"י (סימן רמה) לגבי מי שנשבע שלא ימחול לחברו עולמית, ולאחר זמן שככה חמתו, ורצה לנשק את חברו ולנהוג עמו בחיבה, והשיב רש"י דאסור לחבקו ולנשקו דאין לך מחילה גדולה מזו ויעבור על שבועתו שלא למחול לו, והביא מה שנאמר בשמואל ב' (יד, לג) שדוד נישק לאבשלום ואע"פ שלא אמר 'הריני מוחל', מ"מ נשיקה מחילה מעליוותא היא, יעו"ש. והנה בפסוק כאן מבואר שאחי יוסף ביקשו מחילה מיוסף להדיא, אע"פ שמצונו בפרשת ויגש (בראשית מה, טו) וינשק לכל אחיו ויבך עליהם, והרי כל סדר פיוס חברו נלמד ממעשה יוסף ואחיו (וימא דף פז ע"א), ומאה דביקשו מחילה בפה חזינן דנשיקה לא חשיבא מחילה (וידוע מש"כ רבינו בחי"ד דלא ראינו שזיכר הכותב שיוסף מחל להם, ומתו בעונשם בלי מחילת יוסף, עד עשרה הרוגי מלכות). ונראה לבאר דנישוק יוסף לאחיו אינו חשיב מחילה, כיון שהדבר אירע בשעת התרגשות וסערת נפש, כאשר נפגשו האחים לאחר שנים רבות [וידועים דברי האוה"ח שאפילו בזמן המכירה לא כהתה עין האחוה מיוסף], ומאחר שע"פ דרך הטבע כן הוא שאחים ינשקו זה לזה במצב שכזה, אין מכאן הוכחה שנישוק זה נחשב כמחילה, משא"כ נישוק וניהוג חיבה בסתמא, שלא בנסיבות מיוחדות, וכגון כמי שנשבע שלא ימחול לחברו, א"כ ודאי דבשעה שמנשקו ומחבקו הרי זה גילוי לב שמביע התפייסות ומחילה, ולכן אסר רש"י על שמעון לנשק לראובן. ועפ"י השבנו לאחד שפגע בחברו באופן נורא ולא ביקש את מחילתו, וכשהגיע להשתתף בשמחת נישואיו נישקו החתן וחיבוקו, ואמרנו דלא חשיב מחילה שהרי נהוג ומקובל שחתן מחבק ומנשק לכל מי שפוגש בעת חתונתו, ואין מכאן ראייה שמחל לו באמת, ולכן הפוגע צריך לשוב ולבקש ממנו מחילה להדיא.

• ווי העמודים וחשוקיהם •
שאלה משולחנו של מרן שליט"א

לסכן לוחמים כדי להוציא חטופים

נבקש לשמוע דעת תורה ממרן שליט"א, כאשר יש אפשרות לשחרר שבויים או חטופים במבצע צבאי, אבל הדבר כרוך בסיכון חיים, האם מותר לעשות מבצע כזה כדי לשחררם, או שאסור לסכן חיי אדם בשביל הצלת אחרים.

השאלה נוגעת גם כאשר על ידי סיכון כמה לוחמים אפשר להציל חטופים רבים, כמו שהיה ב'מבצע אנטבה', שהצילו עשרות יהודים אבל אחד מהלוחמים נהרג. האם באמת עדיף לסכן חיי מיעוט לוחמים ולשחרר את החטופים במבצע, או שעדיף במקרה כזה לנקוט ב'שב ואל תעשה' ולנקוט בדרכים אחרות, כגון שחרור מחבלים תמורת חטופים.

תשובה. אם הסכנה היא גדולה אין צריך לסכן עצמו, גם לא בשביל הצלת רבים, אבל אין בזה איסור ואדרבה זה מצוה גדולה, ואם הסכנה היא קטנה צריך לסכן עצמו להציל.

מקורות ונימוקים

נחלקו הפוסקים אם מותר לאדם להכניס עצמו לספק סכנה כדי להציל את חברו מסכנה וודאית, בירושלמי כתוב (הו"ד בסמ"ע סימן תכו סק"א) שיש לאדם להכניס עצמו לספק פקוח נפש, כשלחברו הוא ודאי סכנה ופיקוח נפש. ובפתחי תשובה (סק"ב) כתב, שבספר אגודת אוזב כתב טעם נכון מה דהרי"ף והרמב"ם והרא"ש והטור לא הביאו דברי הירושלמי בזה, משום דס"ל דתלמודא דידן פליג על הירושלמי בהא ע"ש. ושם בסוף הספר בהשמטות הביא בשם הרי"ב (ח"ג סימן תרכו) שכתב כן בפשיטות דספיקא דידיה עדיף מודאי דחבריה.

וכן פסק במשנ"ב (סימן שכט ס"ק יט) שאם יש סכנה למציל, אינו מחויב להציל את חברו, דחיי קודמים לחיי חברו, ואפילו בספק סכנה נמי עדיף ספיקו דידיה מוודאי דחבריה. אולם צריך לשקול היטב הדברים אם יש בו ספק סכנה, ולא לדקדק ביותר, כאותה שאמרנו [לגבי עניות] המדקדק עצמו בכך בא לידי כך.

ומשמע רק שאינו מחויב להכניס את עצמו לידי סכנה, אבל אם רוצה מותר לו להסתכן, ואדרבה זו מצוה גדולה, וכל שכן אם הולכים קבוצה גדולה של לוחמים, גם אם יש סיכון שאחד או שניים יסתכנו, ואין ידוע מי יסתכן, שאז הספק הוא יותר רחוק, ומאידך ההצלה היא וודאית [אלא שיש בזה נידון נוסף אם מותר לשחרר חלק מן השבויים בכה, וזאת על פי מה ששינוי בגיטין (דף מה ע"א) ונפסק בשו"ע (ו"ד סימן רנב ס"ה) אין ממכרין את השבויים, מפני תיקון העולם, שלא יהיו האויבים מכבידים עולם עליהם ומרבים בשמירתם].

אבל מה שזה סיכון של אחד כנגד הצלת רבים עדיין אין זה מחייב לסכן עצמו, וכמו ששינוי במסכת מכות (דף יא ע"ב) שרוצח אינו יוצא מעיר מקלטו אפילו כיוצא בן צרויה שכל ישראל צריכין לו, שנאמר 'אשר נס שמה', והוסיף הרמב"ם (רוצח פ"ה ה"ח) 'ואם יצא התיר עצמו למיתה', וביאר שם האור שמח שזה תנינת טעם מדוע לא נימא דפיקוח נפש דכל ישראל ידחה דין 'נס שמה', דכיון שהותר דמו לגואל הדם, אין לו להכניס עצמו בספק סכנה עבור הצלת חברו מסכנה וודאית, ע"כ. הרי לפנינו דאמרין 'חייך קודמין', אע"פ שחיי חברך הם בגדר 'צורך הצלת רבים'.

והנה מצינו דכשיוסף נפגש עם האחים בפעם הראשונה האשים אותם שהם מרגלים, והביא להם ראייה שנכנסתם בעשרה שערי העיר, ואם לא הייתם מרגלים למה לא נכנסתם בשער אחד. והשיבו לו האחים, דהסיבה לכך, שנים עשר עבדיך אחים אנחנו, והאחד אינו ובשביל אותו אחד שאינו, נתפזרנו בעיר לבקשו.

אמר להם יוסף, ואילו מצאתם אותו ויפסקו עליכם ממון הרבה תפזרוהו, אמרו לו הן. אמר להם: 'ואם יאמרו לכם שלא יחזירוהו בשום ממון מה תעשו', אמרו לו: 'לכך באנו, להרוג או ליהרג', אמר להם הוא אשר דיברתי אליכם להרוג בני העיר באתם, מנחש אני בגביע שלי ששנים מכס החריבו כרך גדול של שכם [רש"י (בראשית מב, ד)].

ולכאורה יש לשאול, איך אמרו שבאו ליהרג, והלא יוסף היה עבד, ואין הוא נמצא בסכנת חיים, וכי מותר ליהרג בשביל לפדותו, ואפילו אם יש חשש שנמצא בסכנת חיים, מ"מ הרי 'חייך קודמים'. וביאר גיסי מרן הגר"ח קניבסקי וצוק"ל דעל כרחק צריך לומר שהשבטים החשיבו מצב זה כהצלת נפשות, ולכן היה מותר להם ליהרג על זה. ושמעתי שהגאון הצדיק רבי זונדל קרויזר זצ"ל תירץ על זה, שהשבטים היו גיבורים גדולים והיו בטוחים שינצחו, ורק אמרו כן להפחיד את יוסף, וע"פ האמת לא הכניסו עצמם לסכנה דהוי בטוחים בכוחם.

ונראה לתרץ עוד, דבאמת לסכן עצמו סתם כך אין חובה, אבל אם הם מכרוהו לעבד, ובגללם הוא נמצא בסכנה, יתכן דבאופן כזה מותר ואולי גם חייבים לסכן עצמם כדי להצילו מסכנה, ומסתבר שרוצח שירה באחד, צריך לסכן עצמו לנסות להצילו.

בזאת חנוכה ערש"ק פרשת ויגש, נערך מעמד מיוחד לבחורי 'איגוד הישיבות - רמת אלחנן', המעמד נפתח בתפילת שחרית עם כלל הבחורים, כשלעמוד ניגש מחותנו של רבינו הג"ד יעקב שכטר שליט"א, לאחר מכן נערכה 'מסיבת חנוכה' בהשתתפות רבינו, שאף יצא מגדרו לאחר שמלכתחילה הודיע כי ישתתף מספר דקות, אך למעשה שהה רבינו במעמד שעה ארוכה ואף נשא מדברותיו למעלה מחצי שעה, והתפעל רבינו מאד מהמחזה המרגש של עשרות בני העליה השוקדים על תלמודם בעוז ובתעצומות. כשביקשו המארגנים מרבינו ברכה לכל הבחורים, אמר בתמיחה: 'נתהפכו היוצרות, במקום שהבחורים עמלי התורה יברכו אותי, הם מבקשים ממני ברכה', ורק לאחר שכולם בירכו אותו יחדיו אז הסכים לברך את כולם.

השבוע טרח רבינו ונסע באופן נדיר לביקור חולים אצל חתנו הגדול הגה"צ רבי דוב (בן שושנה) קוק שליט"א בעיר טבריה, לאחר שבשבועות האחרונים מסובל בייסורים גדולים, רבינו ישב במשך שעה ארוכה יחד עם חתנו הגר"ד קוק, ובתו הרבנית לאה קוק שתחיל, ושוחחו יחדיו בדברי תורה והלכה מעמיקים, כשהגר"ד קוק התבטא ואמר בענווה 'אני כהן הדיוט, ומקיים הדיוט קופץ בראש', וחמיו רבינו השיבו בחביבות: 'דובה'לה, אין לך מה לדבר על כהן הדיוט, אתה שייך רק לכהן גדול'... תוך כדי הביקור, הפטיר רבינו לבתו הרבנית קוק, שאפשר לחבר פלפולים וספרים שלמים מדיבוריו של חתנו הגר"ד קוק. רבינו אף הביא עמו ריבת אתרוגים שיש בה מאתרוגים של כמה מגדולי ישראל, ביניהם מהאתרוג שנטל גיסו מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל, והתבטא ואמר: 'כולתי למכור את הריבה הזו בכסף רב, אבל לראות את חתני הגדול מחייך, זה שווה לי הרבה יותר מכל הון דעלמא'... הגר"ד קוק קיבל את הריבה בשמחה, ואמר שאכן נחלקו האחרונים אם מברכים ברכת 'שהחיינו' על אכילת אתרוג, אבל לגבי שמעולם לא אכל אתרוג בוודאי שיש לברך, ואכן בירך שהחיינו בשם ומלכות וכיוון בברכה גם על ראיית חמיו לאחר זמן רב, ולאחר מכן בירך על הריבה בורא פרי העין וטעם ממנה.

בסיום הבוקר, הסתגרו רבינו וחתנו הגר"ד קוק במשך דקות ארוכות בחדר צדדי בארבע עיניים בסוד שיח שרפי קודש, כשלאחר מכן ליוו כולם את רבינו בדרכו לרכב, בנסיעתו חזר למרכז הארץ. לאחר שובו של רבינו מהביקור המיוחד, התבטא ואמר כי אמנם תמיד אין דרכו ללבוש "פראק" ביום חול, ורק בכינוסי מועצת גדולי התורה, או כשהיה הולך לחמיו מרן פוסק הדור הגר"ש אלישיב זצ"ל, או לגיסו מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זצ"ל ולמרן ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין זצ"ל ולשאר גדולי ישראל, היה לובש את הפראק במיוחד לכבוד התורה, והתבטא: 'כשאני הולך לחתני רבי דוב, אני חייב ללבוש פראק, משום כבודו'. הציבור מתבקש להעתיך לרפואת ר' דוב בן שושנה לרפ"ש בתושח"ו.

בשיעורו השבועי מדי יום ב' בערב בהיכל ביהכ"נ 'המרכז' רמת אלחנן, שיתף רבינו בהתרגשות את הציבור, כי נודע לו שאחד מחברי השיעור שנים רבות, הרב שאול בליכרד שיחיל' קם באותו בוקר משבעה לאחר ששיכל את בנו שנהרג בעזה אביתר ה"ד, ומיד באותו יום לא ויתר ובגבורה גדולה הגיע לשמוע ולעסוק בדברי תורה, והתעלם מכל הצער הנורא 'כמאן דליתא'.

בימי חנוכה נכנסו לרבינו תלמידי ישיבת 'מנחת חינוך' במודיעין עלית יחד עם רבני הישיבה לשיחת חיזוק מיוחדת בדרכי הלימוד והעליה בתורת ה', רבינו בירכם ועודדם, והיזקם בקדושת השבת ולימוד הלכותיה, כאשר אף שורר עמם בערגה את הפיוט 'כי אשמרה שבת קל ישמרני'. בסיום דבריו אמר: 'דעו לכם, מי שסובל בגלל השבת, ואומר לחברו לא רוצה לשמוע חדשות בשבת, רק חדשות בגמרא אני רוצה לשמוע, אלו החדשות הכי טובות, מי שמתאמץ יזכה לדברים גדולים. עם ישראל מחכה לכם, אתם יודעים מזה, ותגדלו כולם לשם ולתפארת בעם ישראל, יוסף ה' עליכם ועל בניכם, ברוכים אתם לה' עושה שמים וארץ'. כשלסיום עברו תלמידי הישיבה להתברך מרבינו, אשר הרעיף מברכותיו על כל אחד ואחד באופן אישי, ועודדם וחיזקם עד מאד.

אחודה נא חידה

ישנם ב' סוגי מאכלים שמותרים כל אחד בפני עצמו ואסורים כשנתערבו, וכגון בשר בחלב. איך יתכן שיהיו ב' סוגי מאכלים שאסורים כל אחד בפני עצמו, אולם כאשר נתערבו זה בזה הם יהיו מותרים?

(התשובה לחידה, א"ה בשבוע הבא, החידות באדיבות ידידנו הרב ארז חזני שליט"א)

תשובה לחידה משבוע שעבר: איך יתכן שאדם ימצא מציאה, וכאשר יבוא בעליה ויתן עליה סימנים, ישמח המוצא, כיון שהדבר יחשב עבורו לרווח?

תשובה: מבואר בגמרא במסכת בבא מציעא (דף כד ע"ב) שאם מצא אדם חבית של יין בעיר שרובה נכרים מותרת החבית (ואינו חייב להכריז) אלא שהיין אסור בהנאה, כיון שקיים חשש סביד שהוא שייך לגוי. אך אם גיע יהודי ויגיד שהאבידה שייכת לו ויתן סימנים בחבית, היין מותר בהנאה למוצא, שהרי יצאת מספק יין של גויים, ומשום שהרוב העיר נכרים ממילא נתיימשו הבעלים, ולפיכך מותרת החבית למוצאה.

לקבלת העלון, פסקי הלכה, ועדכונים ממרן שליט"א, ניתן להרשם במייל a0527642209@gmail.com, ובפלאפון ה"ל, או בכתובת מייל 3126877@gmail.com ובפלאפון 0533126877.

הזמין מונית לנסוע לשדה התעופה לטיסה, והנהג לא אמר לו שאין טיסות שאלה. מעשה שהיה בחודש תמוז תשע"ד בימי המלחמה, באדם שהיה בידו כרטיס טיסה לחו"ל, והזמין מונית לשדה התעופה, הנהג ידע שאין טיסות (כי חברות התעופה חששו מהטיילים שהתעופפו שם) ולא אמר דבר לנוסע. בהגיעו לשדה התעופה נודע לנוסע שנסע לריק, כי אין טיסות לחו"ל. כשיצא משדה התעופה, פגש את הנהג שהביאו למקום, שעדיין ממתין במקום. הנהג סיפר לו לפי תומו, שהוא ממתין לו כאן כדי להחזירו לביתו, כי הוא ידע שאין היום טיסות, ולכן הבין שבמקום אם במאוחר הוא יחזור כדי לחפש מונית לחזור לביתו. כעת התרגו הנוסע והיטיח בפני הנהג, הרי ידעת שאין טיסות, למה לא אמרת לי לפני שהתחלתי את הנסיעה, והייתי חוסך לי זמן, כסף, ועוגמת נפש. השיב לו הנהג: 'זכי אני מודיעין, אני צריך להביא פרנסה לביתי, בקשת לנוסע, נסעתי'. והנוסע טוען כעת שהנסיעה היתה מיותר עבורו והנהג ידע זאת מראש ולחיים הסיעו ולכן לא מגיע לו תשלום לא על הלוך ולא על חזור. עם מי הדין.

תשובה: אם הנהג לא היה יודע שנמל תעופה סגור, ורק בסוף הנסיעה היה מתברר שהוא סגור, בזה פשוט שהוא חייב לשלם, שהרי הנהג עשה את עבודתו, וכן מבואר בשו"ע (ח"ו ס"מ סימן של"ב) 'השוכר את הפועל להביא לו שלוחות ממקום למקום, והלך ולא מצא שם מה שבייבא, נתן לו שכרו משלם. וכתב הרמ"א, דהרי עשה שליח שליחותו.

וא"כ גם בענינו חייב הנוסע לשלם על הנסיעה, כי הנהג עשה את עבודתו כראוי והביאו לנמל התעופה, ואי ההודעה בתחילת הנסיעה, אינה פוטרתו מתשלום, דאמנם הנהג ביטל מצות השבת אבידה, ויקרא שמו רשע כי בזבז את כספו ואת כוחו של הנוסע, והרי אנו מצווים על השבת אבידה, ואיך לא הודיע לנוסע שאין טיסות, אך מ"מ מגיע לו התשלום עבור הנסיעה כי הנהג ביצע מה שהנוסע ביקש.

ויש לשאול על דברינו, הרי ידוע שדברים שבלבו ובלב כל אדם הרי הם כאילו התנה בפיו, ומבואר בתוס' (קידושין דף מט ע"ב ד"ה דברים) דהמוכר שדה לחברו אם אנו שהדי דלא זבן אלא על מנת לעלות לארץ ישראל ולא עלתה בידו, המקח בטל. ולפי זה בענינו אנו שהדי שנסע לשדה התעופה על מנת לטוס, ואם חברות התעופה אינן מסות הנסיעה בטלה, ולמה צריך לשלם לנהג.

ויש להשיב: דברי התוס' אמורים במקח וממכר, כגון במכירת שדה על מנת לעלות לארץ ישראל, דאם לא יכול לעלות המקח בטל. שונה הדבר בענין המונית, דהתשלום הוא עבור עבודת הנהג והדלק שהוא שורף, והנהג עשה והשלים עבודתו, אלא שהיא ללא תועלת גשמית, ובה לא מצאנו שפטור מלשלם כשהפועל (הנהג) השלים עבודתו והגיע לשדה התעופה, אלא שהנוסע לא יכול להפיק תועלת מהנסיעה, בזה לא מצאנו שפטור מלשלם.

אמנם נשאלנו בעבר, במי שנשכר לחלק דברי דפוס בתיבות דואר, והמחלק שם לב שאחרי שהוא מניח את הדפים, באים אנשים ומוציאים אותם ומאבדים אותם, ולא הודיע זאת למשלח, ונשאלנו האם היה רשאי לקבל הכסף על עבודתו. והשבנו (והערב נא ח"ג) דאין צריך לשלם לו ואסור לפועל לקחת הכסף, מפני שתפקידו של העובד הוא לחלק את החומר, וכאשר מניחו באופן שיוודע שמיד עומד לצאת מן התיבה אל תוך האשפה, אין זו חלוקה. אך יש לחלק, דשאני התם הדשליח לא השלים עבודתו וכאילו הניח את דברי הדואר באש, משא"כ בנד"ד שהביא את הנוסע ליעדו אלא שכעת אין מטוסים, ואם ימתין יום או יומיים יתכן שהטיסות יתחדשו הרי שהנהג השלים את שליחותו רק היא ללא תועלת, ובה לא מצאנו שפטור.

אולם בכל זאת נראה שב"ד רשאי לקנות את הנהג שלא יקבל תשלום, וכמו ששינו במסכת יבמות (דף צ"ב) אמר ר' אלעזר בן יעקב, שמעתי שבת דין מכין ועונשין שלא מן התורה, ולא לעבור על דברי התורה, אלא לעשות סייג לתורה, יעו"ש. ולכן הרשות בידם לקנות את הנהג הרשע על שנהג שלא כהוגן, וכפרט בעת צרה, וכמו שכתב רש"י שם.

והנה כמו כן נשאלנו באב שנסע עם ילדיו לפארק אטרקציות, וכשבאו הופתעו לראות שהמקום סגור לרגל שיפוצים, ונהג המונית ידע מכך ולא גילה להם דבר. והשבנו (אחת שאלתי ח"ה) דכיון שהנהג ידע מתחילה כי האתר סגור ובני המשפחה לא יפיקו שום תועלת מהנסיעה אלא רק יביא להם צער ועגמת נפש, הרי שכל מה ששכרוהו כפועל וקצצו עמו מחזיר - בטעות הוא, דאם היו יודעים שנהג רשע הוא ומכובו את כספם וזמנם לא היו שוכרים אותו, וממילא על הנהג להשיב את הכסף שקיבל [וגם דפארק סגור בשיפוצים אין לו שם של 'פארק שעשועים' ולא נחשב שהביאם למחוז חפצם]. ויש לומר דשאני התם לגבי הפארק דאם ברור כשמש שהוא סגור בשבועות הקרובים הוי שכירות בטעות, אבל ביחס לשדה התעופה, כיון שהנידון היה במצב שהיה יכול להשתנות בכל רגע, וכמו"כ יתכן שיש לו דברים נוספים לעשות בסביבה (תחנות רכבת וכיו"ב), לא השיב שכירות בטעות, משא"כ בפארק הנ"ל שלא היה שום אתר סמוך לביקור.

ניתן להאזין להקלטות ופסקי הלכה המתעדכנים מדי יום ממרן רבינו שליט"א, וכן שיעור יומי בהלכות שבת ועוד, בקו 'שיח יצחק', 072-380-9348 או 04-376-0582.

מדי ערש"ק יעדכן בקו האם ישנה מרן שליט"א בשבת הקרובה ברמת אלחנן

לע"נ הרב אביגדור פורגס בן ר' יום טוב ליפמן זצ"ל